

Brussel, 19 maart 2022
Bruxelles, le 19 mars 2022

Orgelwandeldag Promenade d'orgues

Calcant vzw
Pro Musica Pulchra asbl

Calcant vzw

Avertissement

Nous sommes à Bruxelles et ce n'est pas toujours très simple, certainement pas en ce qui concerne la langue. Nous aurions dû vous présenter cette brochure dans les deux langues. Ce n'est pas le cas, vu le manque de temps et la complexité du sujet. Nous vous présentons les textes tels que nous les avons trouvés ou rédigés dans l'espoir et la certitude, cher participant, que vous avez l'érudition et l'ouverture d'esprit pour comprendre l'autre langue au moins de façon passive. Si vous ne comprenez pas un détail - quand on discute orgue c'est normal - n'hésitez pas à vous renseigner auprès de votre voisin.

Nous vous souhaitons une belle journée!

Jan Van Mol (textes et rédaction)

Chantal Matthys

Intérieur de l'Eglise de St Godehard.

Woord vooraf

We zijn in Brussel en dat is niet eenvoudig, ook niet wat de taal betreft. Deze brochure zou idealiter in de twee landstalen moeten opgesteld zijn. Dat is niet het geval, ook omdat het onderwerp complex is en een vertaling verre van eenvoudig. Daarom hebben we de teksten die we vonden en die ons geleverd werden, gelaten voor wat ze zijn in de hoop en de zekerheid, beste deelnemer, dat u erudiet en civiel genoeg bent om de andere landstaal tenminste passief te beheersen. Begrijpt u iets niet? Dat is normaal wanneer het over orgel gaat. Vraag uitleg aan uw buur.

We wensen u een mooie dag!

Jan Van Mol (teksten en redactie)

Chantal Matthys

Een Brusselse orgelgeschiedenis

Van oude orgels heeft Brussel vrijwel niets bewaard. Vanaf de 16de eeuw krijgen we een zicht op een belangrijke activiteit die zich vooral concentreerde rond de hofkapel van het paleis van de Coudenberg. Beroemdheden als Peter Philips en John Bull waren hier begin 17de eeuw een tijdlang organist.

XVI

In de 16de eeuw vermelden we vooral de familie Van Lier die via hun opvolgers Brebos (Lier) en Langhedul (Ieper) het Vlaams - Brabants orgel exporteerden naar Frankrijk en Spanje.

Claes Van Lier alias De Smet alias Verreydt vestigde zich rond 1540 in Brussel en bouwde een orgel in de Sint-Niklaaskerk. Zijn zoon Aert De Smet bouwde een orgel voor het Groot Begijnhof en werd verbonden aan het Hof.

Zij creëerden een orgeltype dat vertrok van een middeleeuws "blokwerk", één grote niet registreerbare mixtuur, gecombineerd met een "stoel", rugpositief met moderne registers: "*principaelwerck ... van 8 voete positive ofte stoelwerk van 4 voeten ... met 5 vyf registers oft thonen*" ... (Meerhout 1520)

XVII

De familie Langhedul kwam nirt uit Brabant maar uit het Vlaamse Ieper. Matthieu week uit tijdens het calvinistisch bewind en werkte eerst aan het Spaanse koningshof en vervolgens in Parijs. In 1608 keerde hij terug en werd verbonden aan het hof onder de aartshertogen Albrecht en Isabella.

Het werk van Langhedul werd in Brussel verdergezet door Le Royer en Lannoy. De familie Le Royer kwam voor een groot deel in de Provence terecht waar enig klinkend werk van hen bewaard is gebleven. Tenminste 3 generaties waren in Brussel verbonden aan de hofkerk. Het orgel van Turnhout, Sint-Pieter (Jean II Le Royer 1662) is wel hun bekendste bewaard gebleven orgel.

Antoine Lannoy zette de traditie van Langhedul verder in Brussel. Zijn orgel voor de vroegere Sint-Kathelijnekerk werd bespeeld door Abraham Van den Kerckhoven. Bij zijn navolger François Noelmans komen we bij iemand die nog een spoor heeft nagelaten in het Brusselse orgellandschap. Hij bouwde in 1680 een orgel voor het Groot Begijnhof dat nu nog te zien is - en deels te beluisteren - in de Miniemenkerk.

Op het einde van de 17de eeuw zag men in de regio Antwerpen - Mechelen een import van Duitse orgelbouwers (Goltfuss, Bremser). In Brussel was dat **Johann Gottfried Bader**. Zijn orgel voor Sint-Goriks (Saint Gery) verdween samen met de afbraak van deze ooit belangrijke kerk.

XVIII

Vanaf de 18de eeuw is de Franse invloed beslissend. **Jean-Baptiste Forceville** werd maître d'orgue aan het Brussels hof en kreeg de opdracht om een monumentaal orgel voor de Sint-Goedele te bouwen, een werk dat hem waarschijnlijk meer hoofdpijn dan wat anders heeft bezorgd, want het orgel werd afgekeurd. Rond Antwerpen (Stabroek, Wilrijk, Ekeren) worden nog orgelkasten van hem bewaard. Op dit ogenblik is de opdracht tot restauratie van het koororgel van de Antwerpse Sint-Jacobskerk (1729) toegewezen aan orgelbouw Schumacher. In het Brusselse is niets van hem overgebleven behalve het orgel voor Ukkel dat zich bevindt in Orsmaal. Het monumentale orgel van de voormalige abdij van Ninove (1729) is integraal modern gereconstrueerd. Na zijn dood (1739) zette zijn zoon **Jean-Thomas Forceville** het bedrijf verder. Van hem kennen we het vergrote orgelmeubel (Kerkhoff) in de abdij van Grimbergen dat thans een "Bach - orgel" bevat - wat dat ook moge betekenen. Hij overleed overigens tijdens de bouw en het werk werd afgemaakt door iemand die we in de Zavelkerk zullen aantreffen: **Jean-Baptiste Bernabé Goynaut**. Het orgel van de merkwaardige Boskapel van Impde, aan

Jean-Thomas Forceville toegeschreven, was in weer en wind bespeelbaar gebleven maar schijnt nu zo goed als vernield te zijn in het kader van ... de restauratie van het kerkje. Een andere leerling van Jean-Thomas Forceville was **Egidius Le Blas** die ook in Mechelen werkzaam was. Zij belangrijkste werk was het grote orgel voor de Kapellekerk (1759) dat ca. 1885 ten prooi viel aan architecten - ideologie: het verdween om het westvenster weer open te maken.

Jan Smets was de laatste orgelbouwer van het Ancien Régime die aan het Hof werkte. Zijn orgel in Rijmenam (1777) werd gerestaureerd.

XIX

Na de Franse Revolutie bestond het werk uit reparatie, verplaatsingen van orgels uit afgeschafte kloosters en lapwerk met onderdelen van orgels. Zo vond Jean-Pierre Felix vergulde frontpijpen uit het Dominicanenklooster (thans bibliotheek) van Mechelen in het reciet van het orgel van het Groot Begijnhof. In de Hollandse tijd bleef er zelfs nog een hof- orgelbouwer actief voor de residentie van Willem van Oranje in Brussel: **Jacques-Philippe Ermel** uit Mons die ook het orgel van het Groot Begijnhof naar de Miniemenkerk verplaatste.

Vlak voor en na de Onafhankelijkheid installeerde **Pierre-Jean De Volder** zich in Brussel. Hij bouwde een orgel in de Sint-Goedele met twee identieke kassen aan beide zijden van de orgeltribune. Dit verdween bij de laatste kerkrestauratie en werd vervangen door het Grenzing orgel. Zijn zoon en kleinzoon zetten het bedrijf verder en bouwden talloze kleine orgels, vooral in Henegouwen.

Een omwenteling was in 1840 de bouw van het orgel van de Koninklijke Kapel die we vandaag bezoeken. **Bernhard Dreymann** introduceerde de Duitse vroegromantiek en werd uitbundig geprezen door Fétis die vanaf 1850 toch in de praktijk zijn *poulain* Joseph Merklin zou verkiezen die, hoewel ook een Duitser, de Franse toer zou opgaan. Het orgel dat Dreymann in de kapel van de Rijke Klaren (Riches Claires) bouwde ging

helaas, vlak na de restauratie (1985) in de vlammen op (1989).

Hippolyte Loret (1810-1879) uit Dendermonde vestigde zich kort vóór 1850 in Laken. Hij bouwde het orgel van de N.D. du Finistère (1848) waarin hij de nieuwe orgelbouw uit Frankrijk assimileerde.

Nochtans zou hij in openlijk in conflict komen met Fétis die in zijn manifest (1850) alle Belgische orgelbouwers als achterlijk over één kam scheerde. In 1862 week hij uit naar Parijs om met groten als Cavaillé-Coll te concurreren... Zijn broer **François-Bernard Loret** werkte vanuit Sint-Niklaas in het katholieke zuiden van Nederland. In Brussel is zijn orgel in de kerk van de Conventuelen (1874) onlangs gerestaureerd.

Joseph Merklin (1819-1905) kwam in 1843 naar Brussel en werd de favoriete orgelbouwer van Fétis. Het trio Fétis-Merklin-Lemmens zou de Belgische orgelwereld domineren. Zijn grootste werk in Brussel was een orgel met vier klavieren en 54 spelen voor het Paleis van de Academiën (1866). Vandaag sluiten we de dag met het Merklin - orgel van de St.-Kathelijnekerk (1866), oorspronkelijk gebouwd voor de jezuïeten van Kortrijk. Kort daarna (1870) verliet hij Brussel voor Parijs en liet zijn bedrijf over aan **Pierre Schyven** (1827-1916), zijn meestergast. Wij bezoeken vandaag het orgel van de Karmelieten dat hij in 1864 bouwde en dat later gemoderniseerd werd.

Pierre Schyven ontwikkelde een "système de dédoublement" waarmee uit één rij pijpen verschillende registers getrokken worden. In Brussel zijn van hem vooral de kerk van Laken en van Sint-Jacob op de Coudenberg te noemen. In dit laatste werden elementen verwerkt van het afgebroken Merklin - orgel van het Paleis der Academiën. Hij paste het nieuwe pneumatische buizensysteem toe bij de verbouwing van het orgel van Sint-Niklaas dat we vandaag bezoeken. Het orgel van St.-Boniface in Elsene werd in 1868 gebouwd.

Een belangrijke gebeurtenis was de bouw van het Cavaillé-Coll orgel van het Conservatorium in 1880/89. Dit zeer belangrijke instrument werd eerst op een

onbegrijpelijke manier “aangepast” en daarna , samen met het conservatorium - gebouw overgeleverd aan verwaarlozing. Gelukkig is er ondertussen een dossier opgestart voor restauratie, samen met de concertzaal.

De **gebroeders Van Bever** (**Adrien** 1837-95 en **Salomon** 1851-1916) leverden instrumenten van grote klasse en hielden tot in de twintigste eeuw aan de soliede bouw (met mechanische tractuur) zoals ze die bij Cavaillé-Coll in Parijs hadden geassimileerd. Hun atelier was vanaf 1880 in Laken waar zij in 1911 het Schyven - orgel van de koninklijke kerk verbouwden. In Brussel vinden we van hen goed bewaarde orgels in de kapel van het jezuïetencollege Sint Jan Berchmans (1895), in Jette, St.-Pieter (1898), en vooral in het dominicanenklooster (1910 III/P). Vermelden we verder nog enkele Brusselse orgelbouwers die in de romantische traditie werkten en waarvan de productie, zeker gedeeltelijk ten onrechte, als van middelmatige kwaliteit wordt beschouwd. Rogier Joseph **Kerkhoff** (1816-1873), van Limburgse afkomst, werkte bij Hippolyte Loret , werd meestergast en opende een eigen atelier in 1864. Zijn zoon Emile I en kleinzoon Emile II zetten het bedrijf verder tot in 1956.

De gebroeders **Slootmaeckers** werkten eerst bij Kerkhoff en werden vanaf 1900 zelfstandig.

Georges Cloetens werkte eerst bij Schyven en kreeg enige internationale bekendheid met zijn uitvindingen. Zijn “luthéal” (een opzetstuk om de klank van de piano te vervormen) gebruikte Ravel in de begeleiding van zijn Tzigane.

XX

Voor de 20ste eeuw, kunnen we niet voorbij **Patrick Collon** (°1942) die in 1968 de “Manufacture d’Orgues Bruxelloise” oprichtte. Engelsman van afkomst, opleiding in Duitsland, tweetalige Belg is hij een erudiet die ook Spaanse en Italiaanse orgeltypen opleverde en in het buitenland orgels bouwde (Duitsland, Nederland, Frankrijk). In Brussel kennen we van hem vooral het koororgel van de Sint-Goedele

kathedraal (1977) dat vóór de komst van het Grenzing orgel dienst deed als hoofdorgel. Zijn restauratie van het Dreymann - orgel van de Koninklijke Kapel dat we vandaag bezoeken, was richtinggevend pionierswerk. In het Brusselse vermelden we: St.-Marc in Ukkel (1975), St.-Clara in Jette (1976) O.L.V. van Blankendelle in Oudergem (1981), St.-Lambertus in Woluwe (Spaanse stijl 1985), Epifanie in Schaarbeek (Italiaanse stijl 1988). Tenslotte het orgel van de Rijke Claren (Riches Claires) (2011) dat het verbrande Dreymann orgel vervangt en gebruikt wordt door de orgelklas van het Conservatoire de Bruxelles.

Een leerling van van Collon, Etienne Debaisieux bouwde in 2004 een orgel in de Chapel of Europ in de Van Maerlantstraat. Dit voortreffelijk instrumentje wordt gebruikt bij de concerten die Pro Musica Pulchra daar organiseert.

Bron: grotendeels J.-P. Felix: Inventaire des orgues de Bruxelles 1994

© Jan Van Mol

Onze dank - Nos remerciements:
de organisten/les organistes
de kerkbesturen/les fabriques d’église
Benoît Mernier et sa classe d’orgue
Het Brussels Gewest/La Région bruxelloise

Jan Van Mol - Chantal Matthys
Calcant - Pro Musica Puchra

Une histoire de l'orgue à Bruxelles

Il ne reste plus beaucoup de traces d'orgues anciennes à Bruxelles. A partir du XVIe siècle, on découvre qu'une activité importante se développe, principalement autour de la chapelle de la Cour du palais du Coudenberg. Peter Philips et John Bull ont été organistes pendant un certain temps au début du 17e siècle.

XVI

Au 16e siècle, on citera surtout la famille Van Lier, qui, via ses successeurs Brebos et Langhedul, exporta l'orgue du Brabant flamand vers la France et l'Espagne. Claes Van Lier, alias De Smet, alias Verreydt s'installe à Bruxelles vers 1540 et construit un orgue dans l'église Saint-Nicolas. Son fils Aert De Smet a construit un orgue pour le Grand Béguinage et a été attaché à la Cour. Ils ont créé un nouveau type d'instrument.

XVII

La famille **Langhedul** vient d'Ypres. Matthieu échappa aux troubles de la période calviniste en allant travailler à la cour d'Espagne puis à Paris. A son retour, en 1608, il fut attaché à la Cour des Archiducs Albert et Isabelle.

La **famille Le Royer** dont il existe quelques vestiges de leurs œuvres en Provence, lui succéda à Bruxelles. Au moins trois générations ont été au service de l'église de la Cour à Bruxelles.

L'orgue de Sint-Pieter à Turnhout, (Jean II Le Royer 1662) est l'orgue conservé le plus connu.

La **famille Lannoy** et notamment **Antoine**, a poursuivi la tradition Langhedul à Bruxelles. Son orgue pour l'ancienne église Sainte-Catherine a été joué par Abraham Van den Kerckhoven. Son successeur François Noelmans a également marqué de son empreinte le paysage bruxellois de l'orgue. En 1680, il construisit un orgue pour le Grand Béguinage, que l'on peut encore voir - et en partie écouter - à l'église des Minimes. A la fin du 17e siècle, la région Anvers - Malines verra arriver des facteurs d'orgues allemands (Goltfuss, Bremser). A Bruxelles, l'orgue de **Johann Gottfried Bader** pour Saint Géry a disparu avec la démolition de l'église.

XVIII

A partir du XVIIIe siècle, l'influence française est déterminante. **Jean-Baptiste Forceville**, maître d'orgue à la Cour de Bruxelles, se voit confier la construction d'un orgue monumental pour sainte

Gudule, commande qui sera rejetée, à son grand dépit. Quelques buffets d'orgue sont encore conservés autour d'Anvers (Stabroek, Wilrijk, Ekeren). (Actuellement, la restauration de l'orgue de chœur de l'église Saint-Jacques d'Anvers (1729) a été confiée au facteur d'orgues Schumacher). Bruxelles ne conserve plus rien de lui si ce n'est l'orgue d'Uccle qui se trouve à Orsmaal (entre St-Trond et Tirlemont).

L'orgue monumental de l'ancienne abbaye de Ninove (1729) a été entièrement reconstruit "à l'ancienne". Après sa mort (1739) son fils **Jean-Thomas Forceville** reprend l'entreprise et achève l'orgue de l'abbaye de Grimbergen. Le buffet subsiste encore, bien qu'agrandi par Kerkhoff. A son décès, **Jean-Baptiste Bernabé Goynaut** (voir aussi l'église du Sablon) poursuivra son œuvre. L'orgue de la remarquable *chapelle au Bois* de Imde, attribué à Jean-Thomas Forceville est resté jouable malgré les aléas du temps, jusqu'à la rénovation récente de cette chapelle qui le détruit ! Un autre élève de Jean-Thomas Forceville, **Egidius Le Blas**, a également travaillé à Malines. Son œuvre la plus importante est le nouvel orgue pour l'église Notre-Dame de la Chapelle (1759). Une obsession d'architecte (dégagement du vitrail ouest) le fera disparaître vers 1885.

Jan Smets fut le dernier facteur d'orgues de l'Ancien Régime à travailler à la Cour. Son orgue à Rijmenam (1777) a été restauré.

XIX

L'essentiel de l'activité de facture d'orgue consistait, après la Révolution française, en réparations, transfert d'orgues de monastères détruits, bricolages ou remontages hétéroclites de parties d'orgues. Jean-Pierre Félix, par exemple, a trouvé des tuyaux de façade dorés du monastère dominicain de Malines dans le récit de l'orgue du Grand Béguinage ! A l'époque hollandaise, **Jacques-Philippe Ermel** de Mons, transféra cet orgue à l'église des Minimes.

Au moment de l'Indépendance, **Pierre-Jean De Volder** s'installe à Bruxelles où il construit un orgue à Sainte-Gudule avec deux buffets identiques de part et d'autre de la tribune. Celui-ci disparaîtra lors de la dernière restauration de l'église et sera remplacé par l'orgue Grenzing. Son fils et son petit-fils continueront l'entreprise et construiront de nombreux petits instruments, notamment dans le Hainaut. La construction de l'orgue de la Chapelle Royale que l'on visite aujourd'hui a été de

conception révolutionnaire en 1840. **Bernhard Dreymann** introduira le premier romantisme allemand chez nous ce qui conduira Fétis à le féliciter chaleureusement.

L'orgue que Dreymann a construit pour la chapelle des Riches Claires a malheureusement pris feu en 1989, peu après sa restauration en 1985.

Hippolyte Loret (1810-1879) de Termonde, s'installe à Laeken peu avant 1850. Il construit l'orgue de Notre-Dame du Finistère (1848) suivant les principes de la nouvelle facture d'orgues française. Par la suite, il entrera en conflit ouvert avec Fétis. En 1862, il s'enfuit à Paris. Il se posera en rival d'importants facteurs comme Cavaillé-Coll... De Sint-Niklaas, son frère **François-Bernard Loret** travaillera dans le sud catholique des Pays-Bas. A Bruxelles, son orgue de l'église des Conventuels (1874) a été récemment restauré.

Joseph Merklin (1819-1905) arrive à Bruxelles en 1843 et devient le facteur d'orgues préféré de Fétis. Le trio Fétis-Merklin-Lemmens dominera le monde belge de l'orgue. Sa plus grande œuvre bruxelloise est un orgue à quatre claviers et 54 pièces pour le Palais des Académies (1866). Nous terminerons cette journée par l'orgue Merklin de l'église Sainte-Catherine construit en 1866 et prévu initialement pour les Jésuites de Courtrai. Peu de temps après (1870), il quittera Bruxelles pour Paris et laissera son entreprise à **Pierre Schyven** (1827-1916), son chef d'atelier. Aujourd'hui, nous visitons l'orgue du couvent des Carmes qu'il a construit en 1864 et modernisa plus tard. A Bruxelles, ce sont les églises de Laeken et de Saint-Jacques sur Coudenberg qui sont particulièrement importantes dans son œuvre. A l'église Saint-Jacques, des éléments de l'orgue Merklin du Palais des Académies y ont été incorporés. Son nouveau système de pneumatique tubulaire s'appliqua à la rénovation de l'orgue de Saint-Nicolas que nous visitons aujourd'hui. L'orgue de St Boniface à Ixelles a été construit en 1868.

Un fait marquant fut la construction de l'orgue Cavaillé-Coll du Conservatoire en 1880/89. Cet instrument très important a d'abord subi une "adaptation" incompréhensible, puis, en parallèle à la dégradation du bâtiment du Conservatoire, l'instrument a été laissé à l'abandon. Un dossier a été introduit récemment pour la restauration de l'orgue et de la salle de concert.

Les frères **Van Bever** (**Adrien** 1837-1895 et **Salomon** 1851-1916) ont produit des instruments de grande valeur. La construction à traction mécanique (appris auprès de Cavaillé-Coll à Paris) a gardé toute son efficacité jusqu'au XXe siècle. A

partir de 1880, leur atelier se situera à Laeken, où ils rénoveront l'orgue Schyven de l'église royale en 1911. A Bruxelles, on trouve leurs orgues bien conservées à la chapelle du collège jésuite Sint-Jan Berchmans (1895), à Saint-Pierre à Jette (1898) et principalement au couvent des Dominicains (1910 III/P)

Citons encore quelques facteurs d'orgues bruxellois actifs dans la tradition romantique et dont la production est considérée, probablement en partie à tort, comme de qualité médiocre. Rogier Joseph **Kerkhoff** (1816-1873), d'origine limbourgeoise, travailla pour Hippolyte Loret, devint son contremaître et ouvrit son propre atelier en 1864. Son fils Emile Ier et son petit-fils Emile II continuèrent l'entreprise jusqu'en 1956. Les frères **Sloutmaeckers** ont d'abord travaillé avec Kerkhoff et sont devenus indépendants à partir de 1900.

Georges **Cloetens** a d'abord travaillé avec Schyven. Ses inventions lui assurèrent une renommée internationale. Ravel a utilisé son "luthéal" (accessoire pour adapter le son du piano) dans l'accompagnement de son *Tzigane*.

XX

Au 20ème siècle, on ne peut ignorer **Patrick Collon** (°1942) qui a fondé la «Manufacture d'Orgues Bruxelloise» en 1968. Anglais d'origine, éduqué en Allemagne, belge bilingue, c'est un érudit. Il a construit des orgues de type espagnol et italien et en a fourni à l'étranger (Allemagne, Pays-Bas, France). A Bruxelles, on lui connaît surtout l'orgue de chœur de la cathédrale Saints-Michel-et-Gudule (1977) qui servait d'orgue principal avant l'arrivée de l'orgue Grenzing. Sa restauration de l'orgue Dreymann de la Chapelle Royale que nous visitons aujourd'hui est exemplaire. A Bruxelles il y a Saint-Marc à Uccle (1975), Sainte-Claire à Jette (1976) Notre-Dame de Blankendelle à Auderghem (1981), Saint-Lambert à Woluwe (style espagnol, 1985), Epiphanie à Schaerbeek (style italien, 1988), enfin, l'orgue des Riches Claires (2011) qui remplace l'orgue Dreymann détruit par le feu. Cet instrument est utilisé par la classe d'orgue du Conservatoire de Bruxelles. Un élève de Collon, Etienne Debaisieux, a construit un orgue en 2004 dans la Chapelle pour l'Europe de la rue Van Maerlant. Cet instrument exquis est parfois utilisé lors des concerts que Pro Musica Pulchra organise.

Source : principalement J.-P. Félix : Inventaire des orgues de Bruxelles 1994

@Jan Van Mol - traduction: Chantal Matthys

10.00

St.-Maria Magdalena / Sainte Marie-Madeleine

De kerk, die er na de ingrijpende restauratie (1956-58) er als nieuw uitziet, heeft een lange geschiedenis die teruggaat naar de 13de eeuw. Ze werd gesticht door de “zakbroeders”, een radicale orde van franciscaanse oorsprong die zich, zoals de naam zegt, kleeadden in zakkengoed. Het gebouw werd zwaar gehavend tijdens de beschieting van Brussel door de troepen van Lodewijk XIV in 1695. Herbouw in baroktrant volgde in 1697. Na de Franse Revolutie werd de kerk bediend door de Redemptoristen en later de Assumptionisten. Dat de kerk er nog staat is op zich al merkwaardig: de hele buurt, de Putterij, werd platgegooid voor de Noord-Zuidverbinding. Uiteindelijk koos men voor restauratie zoals dat in vijftiger jaren van vorige eeuw de regel was. Er werd teruggerepen naar de “originale toestand” van de 15de eeuw.

1958 Emiel Verschueren (Tongeren)

De bouw van een nieuw orgel in open opstelling was het sluitstuk van de restauratie/reconstructie van de kerk.

Grand-Orgue

Montre 8'
Flûte à cheminée 8'
Prestant 4'
Doublette 2'
Nasard 2'2/3
Mixture IV-V
Trompette 8'

Récit

Tolcan 8'
Bourdon 8'
Principal 4'
Blockflûte 4'
Cor de nuit 2'
Sesquialter II
Cymbale III
Cromorne 8'

Pédale

Soubasse 16
Octave basse 8
Basse 8
Basse de choral 4
C-g'''/C-f'

PROGRAMMA

Johan Sebastian Bach (1685 – 1750)

Extrait de la cantate BWV 29 « Wir danken dir » pour les élections municipales de Leipzig en 1731, arrangement pas Marcel Dupré : « Sinfonia » en ré majeur

Jacques-Nicolas Lemmens (1823–1881)

Extraits de l'École d'Orgue (édition 1862) :

« Introduction et Fugue » en do mineur

« Trio » en la majeur

« Offertoire » en la majeur

Raymond Moolaert (Bruxelles 1875 – 1962)

Trois Poèmes Biblique (édition 1916):

« Parabole des Vierges » (dédiée à Joseph Bonnet)

François HOUTART, né à Bruxelles, commencera ses études d'orgue en privé avec Paul Sprimont et les achèvera par un diplôme supérieur (classe de Hubert Schoonbroodt) au Conservatoire Royal de Bruxelles. Outre diverses matières, il a également obtenu le diplôme supérieur de musique de chambre avec grande distinction et la licence en composition avec distinction (classe de Daniel Capelletti). Lors de stages, il a également reçu les précieux conseils et encouragements de Jean Guillou, André Isoir, Carlo Hommel, Montserrat Torent ou Yanka Hékimova. Lauréat du Concours d'orgue international de Freyming (F), il a donné des concerts dans une quinzaine de pays européens, au Canada et lors de cinq voyages en Amérique latine.

François HOUTART dirige des restaurations ou des constructions d'orgues, notamment à Bruxelles (Minimes, Synagogue, la Cambre, Auderghem, Saint-Antoine) et en dehors de Bruxelles (Eghezée, Blocry, Kraainem, Bois-Seigneur-Isaac).

Il a à son actif l'enregistrement de six CD et des émissions pour les radios belge et colombienne.

François HOUTART enseigne l'Écriture musicale – Analyse, Histoire de la Musique à l'Académie de Musique de Waterloo et l'orgue à la Muziek Academie de Sint-Pieters-Woluwe (2017-2018). Il a donné des stages en Roumanie et en Amérique latine.

S'investissant dans le chant grégorien, il a fréquenté les stages de Don Saulnier (F) et a dirigé la Schola grégorienne de la Basilique du Sacré-Cœur de Bruxelles de 1992 à 2009. Depuis 2013 il donne plusieurs stages par an de chant grégorien et pose de voix à l'abbaye des bénédictines de Maredret (Maresdous).

À Breaza, en Roumanie, il a eu l'occasion de suivre les stages de composition avec Dediu, Nemescu, Peters et Rotaru. Avec « Cor Sacratissimum » il a été reconnu comme compositeur par la Fédération Wallonie-Bruxelles (Ministère de la Culture). Son « Hip Orgue » opus 30 – associant l'orgue et des danseurs Hip Hop – a été créé en 2013 à l'Opéra de Liège et joué dans quatre pays européens.

Ces dernières années, il a créé diverses œuvres dont « Tiento a San Andrés » opus 32 à la cathédrale de Segovia, pièce jouée à Notre-Dame de Paris, « Retour sur Incises », opus 31, avec le flûtiste Marc Grauwels, « Sons et silences » opus 34 avec le violoniste Claude Vonin, et, récemment, « Fantasia-Organum super Lauda Sion Salvatorem », opus 35, avec Paul-Henri Fischler au hautbois, l'auteur jouant l'orgue. Le 11 juillet 2021 en l'église de la Madeleine à Paris, Pascale Rouet a créé « Laudes Creaturarum » composé pour elle et qui sera redonné en Belgique le 24 avril à Enghien à l'occasion d'une nouvelle création et en compagnie d'autres compositeurs, puis à Maredsous le 3 juillet.

François HOUTART, geboren te Brussel, begon zijn orgelstudies privé bij Paul Sprimont en vervolgde ze met een hoger diploma (klas van Hubert Schoonbroodt) aan het Koninklijk Conservatorium van Brussel. Naast diverse vakken behaalde hij het hoger diploma kamermuziek met grote onderscheiding en het brevet compositie met onderscheiding (klas van Daniel Capelletti). Hij heeft ook waardevolle adviezen en aanmoedigingen gekregen van Jean Guillou, André Isoir, Carlo Hommel, Montserrat Torent en Yanka Hékimova. Als laureaat van het Internationale Orgelconcours in Freyming (F) heeft hij concerten gegeven in een vijftiental Europese landen, in Canada en tijdens vijf reizen naar Latijns-Amerika.

François HOUTART leidt orgelrestauraties of -constructies, met name in Brussel (Miniemen, Synagoge, la Cambre, Oudergem, Sint-Antonius) en buiten Brussel (Eghezée, Blocry, Kraainem, Bois-Seigneur-Isaac).

Hij heeft zes CD's opgenomen en uitgezonden voor Belgische en Colombiaanse radiostations.

François HOUTART doceert Muziekschrijven – Analyse, Muziekgeschiedenis aan de Muziekacademie van Waterloo en orgel aan de Muziek Academie van Sint-Pieters-Woluwe (2017-2018). Hij heeft workshops gegeven in Roemenië, België en Latijns-Amerika. Hij volgde de cursussen van Don Saulnier (F) en leidde de Gregoriaanse Schola van de Basiliek van het Heilig Hart in Brussel van 1992 tot 2009. Sinds 2013 geeft hij meerdere cursussen per jaar in gregoriaans en stemvorming in de benedictijnenabdij van Maredret (Maresdous).

In Breaza, Roemenië, kreeg hij de gelegenheid compositiecursussen te volgen bij Dediu, Nemescu, Peters en Rotaru. Met "Cor Sacratissimum" werd hij erkend als componist door de Federatie Wallonië-Brussel van België (Ministerie van Cultuur). Zijn "Hip Orgue" opus 30 – een combinatie van orgel en Hip Hop dansers – ging in 2013 in première in de Opera van Luik werd opgevoerd in vier Europese landen. In de afgelopen jaren heeft hij verschillende werken in première gebracht, waaronder "Tiento a San Andrés" opus 32 in de kathedraal van Segovia, een stuk dat in België is uitgevoerd of in Frankrijk waaronder in de Notre-Dame van Parijs, "Retour sur Incises" opus 31, met de fluitist Marc Grauwels, "Sons et silences" opus 34 met de violist Claude Vonin, en, onlangs, "Fantasia-Organum super Lauda Sion Salvatorem", opus 35, met Paul-Henri Fischler op hobo, de auteur het orgel bespelend. Op 11 juli 2021 gaf Pascale Rouet in de Madeleine kerk in Parijs de première van de voor haar gecomponeerde « Laudes creaturarum » die in België opnieuw zal worden uitgevoerd op 24 april in Edingen ter gelegenheid van een nieuwe creatie en in gezelschap van andere componisten, en vervolgens in Maredsous op 3 juli..

11.00

O.L.V. ter Zavel / Notre Dame des Victoire au Sablon

Hoofdwerk (II)

Bourdon 16'
 Montre 8'
 Bourdon 8'
 Prestant 4'
 Flûte 4'
 Grosse tierce 3'1/5
 Doublette 2'
 Nasard 2'2/3
 Tierce 1'3/5
 Sesquialtera II b+d
 Fourniture IV
 Cymbale III
 Cornet V
 Bombarde 16'
 Trompette 8' b+d
 Clairon 4'
 Voix humaine 8' b+d

Rugpositief (I)

Bourdon 8'
 Prestant 4'
 Flûte 4'
 Doublette 2'
 Nasard 2'2/3
 Tierce 1'3/5
 Larigot 1'1/3
 Fourniture III
 Cymbale II
 Cornet III
 Cromorne 8' b/d

Echo (III)

Bourdon 8'
 Prestant 4'
 Doublette 2'
 Nasard 2'2/3
 Tierce 1'3/5
 Trompette 8'

Pedaal

Flûte 16'
 Flûte 8'
 Flûte 4'
 Flûte 2'
 Bombarde 16'
 Trompette 8'
 Clairon 4'^

C - f'''/echo c-f'''/C - f'

1764 Jean-Baptiste Bernabé Goynaut

Datum af te leiden van het chronogram CaeCIIlae DoMIno sVo oVanti

(ovare = toejuichen cfr. ovation) "Voor Cecilia die haar Heer toejuicht".

Verbouwingen: Hernri Vermeersch (1874) Pierre Schyven (1894), Kerkhoff, Broecx (1935)

1989 G. Westenfelder: (reconstructie)

In feite gaat het om een nieuw orgel geïnspireerd op het werk van Bernabé Goynaut aan wie het oorspronkelijke instrument wordt toegeschreven. Ook de orgelkas is nieuw maar met gebruik van de oude sierelementen. Het werk werd financieel mogelijk gemaakt door privé sponsoring. De reconstructie, hoe geweldig ook het resultaat, had dus weinig materiële aanknopingspunten.

Jean-Baptiste BARNABE-GOYNAUT

Condé <> 1725 - Brussel 20.05.1780

Opgeleid in het atelier van zijn vader Claude, daarna in dat van Jean-Baptiste en Jean -Thomas Forceville. Zette na diens dood in 1750 werkt hij het orgel van Grimbergen verder af en zet het bedrijf verder. Huwde in 1752 met Elisabeth-Françoise Ilias, weduwe van Forceville en vestigt zich in Brussel. Hertrouwde in 1766 na haar overlijden. Zijn weduwe en zijn zoon zullen de zaak verder zetten tot ca. 1800.

Hij werd zeer geacht in het Brusselse. Charles van Helmont getuigde: *"il a surpris tous les connoisseurs, quand on a examiné l'orgue du Grand Béguinage de cette ville, qui est entièrement de son ouvrage"*.

Van zijn werk is nauwelijks iets overgebleven aan klinkend materiaal. Het orgel van O.L.V. Lombeek (1753) heeft nog de kas van F.Trif en G.Bogaert, beeldhouwwerk van J.De Coninck Het orgel zelf is grotendeels uit 1973 (Loncke). Hoegaarden, St.-Gorgonius (1754) bewaart nog de prachtige kas (schrijnwerker: J.Stockmans, beeldhouwer: J.N.Dupaix) maar het orgel is aan zijn lot overgelaten.

Classe d'orgue du Conservatoire Royal de Bruxelles
Professeur : Benoît Mernier

PROGRAMME

Tamara Rosselet

Dietrich BUXTEHUDE: *Präludium in g* BuxWV 148

Charlène Bertholet

Girolamo FRESCOBALDI: *Toccata VIII (Libro I)*

Johann-Sebastian BACH: *TrioSonate VI in G* BWV 530 (1. Vivace)

Laurent Fobelets

Pierre DU MAGE : *Suite du 1er ton* (extraits : *Tierce en Taille - Basse de Trompette - Récit - Duo - Grand-Jeu*)

La classe d'orgue du Conservatoire royal de Bruxelles

On connaît le rôle extrêmement important que joua François-Joseph Fétis (1784-1871), premier directeur du Conservatoire royal de Bruxelles, dans l'histoire de l'orgue en Belgique.

On peut même dire que par son action et ses idées, il œuvra au développement de l'école d'orgue symphonique française.

En effet, sur ses conseils, Jaak-Nicolaas Lemmens (1823-1881), le deuxième professeur d'orgue du Conservatoire, partit étudier en Allemagne, auprès de Adolf Friedrich Hesse, ce qui lui permit de développer notamment une technique de pédale que personne à l'époque ne possédait en Belgique, ni en France, mais aussi d'étudier les traditions de l'art de Johann-Sebastian Bach. Les concerts que Lemmens donna à Paris firent grande impression, ce qui incita Charles-Marie Widor et Alexandre Guilmant, les deux fondateurs après César Franck de cette grande école française d'orgue, à venir étudier auprès de Lemmens à Bruxelles.

Un autre élément marquant dans l'histoire l'orgue à Bruxelles est bien sûr la construction en 1880 de l'orgue de la salle de concert du Conservatoire, par Aristide Cavaillé-Coll, le plus grand facteur d'orgues de l'époque. Un projet de restauration de la salle et de l'orgue est désormais engagé.

Dans la liste des professeurs célèbres de cette classe à la longue histoire prestigieuse, citons Alphonse Mailly (1833-1918), organiste à l'église des Carmes, Paul de Maleingreau (1887-1956), Charles Hens (1898-1967).

Depuis 1982, se sont succédés à la tête de cette classe d'orgue, Hubert Schoonbroodt, Jean Ferrard (de 1992 à 2009), Bernard Foccroulle (de 2009 à 2019) et Benoît Mernier, organiste titulaire au Sablon)

Actuellement la classe compte 7 étudiants venant de Belgique, du Mexique, de France et du Grand Duché de Luxembourg. Les cours se donnent essentiellement sur l'orgue Collon de l'église des Riches-Claires et sur différents instruments de la capitale (Cathédrale, Sablon, Carmes, Dominicains, ...)

© Benoît Mernier

12.00

Koninklijke Kapel / Chapelle Royale - église protestante de Bruxelles

1840 Bernhard Dreymann

Bernhard DREYMANN(1788–1857)

Zoon van orgelbouwer Johann Hermann Dreymann. Rond 1822 vestigde hij zich in Mainz. Heinrich Rinck was één van zijn bewonderaars. In zijn "Orgelschule" geeft Rinck de dispositie van Dreymann's orgel voor de St-Ignatius-kerk in Mainz. Dit is waarschijnlijk de verbinding met Fétis die ook Rinck kende en hoog schatte.

Met het orgel van de Koninklijke Kapel in Brussel verlaat Dreymann zijn vertrouwde post-klassieke stijl en bouwt hij voort op de door Eberhard Walcker in de Pauluskirche te Frankfurt (1833) ingeslagen weg, n.l. die van de romantische esthetiek. Die kenmerkt zich voornamelijk door de overvloedige grondregisters, de afwezigheid van vulstemmen en mixturen en door het streven naar een evenwichtige contrastwerking tussen de twee klavieren die hijzelf 'Hauptmanual' en 'Kleinmanual' noemde. De klank van dit nieuwe instrument werd in 1840 dan ook als totaal nieuw ervaren.

In Brussel introduceert hij een aantal nieuwigheden: doorslaande tongwerken, eng gemensureerde registers (gamba), Cornet in discant én bas, pijpwerk met hoog tingehalte. Het Duitse Postclassicisme van Dreymann zal in België vlug verlaten worden ten gunste van het Franse romantische esthetiek (Fétis) maar is nog terug te vinden in het vroeg werk van Smet & Vermeersch (Kontich 1840).

1971 Patrick Collon

Restauratie met respect voor het origineel: een primeur op dat moment.

Hauptmaual I

Bourdon 16
Principal 8
Grossgedackt 8
Viola da Gamba 8
Octave 4
Waldflöte 2
Cornet Bass III

Kleinmanual II

Salicional 8
Floete 8
Spitzfloete 8
Flûte 4
Flageolet 2

Pedal

Principal Bass 16
Subbass 16
Posaune 16
C-g'''/C-c'

1699 Jean-Baptist Forceville
 1994 P. Collon (reconstructie)

Bij de restauratie van het hoofdorgel ontdekte Collon een lege orgelkas achter de valse façade boven altaar en preekstoel (een typisch Lutherse opstelling). Het meubel was leeg maar droeg het opschrift *1699 Fecit Forceville*. Jean-Pierre Felix veronderstelde dat dit het "*belle orgue de cabinet*" was, vermeld in de inventaris die bij het overlijden van Forceville werd opgesteld.

Bourdon 8
 Prestant 4
 Flûte 4
 Doublette 2
 Fourniture II
 Cornet II

Yuko Wataya est née à Tokyo, diplômée du département de piano du Toho University of Music. Diplôme supérieur avec distinction de clavecin au Conservatoire de Bruxelles. Professeurs Robert Kohnen, Jean Ferrard, Bernard Foccroule et Benoît Mernier. Depuis 1991, elle a donné environ 800 récitals d'orgue, de clavecin et de clavicorde en Belgique, en France, en Allemagne, en Autriche, en Turquie, en Israël et au Japon. Festivals de Côme et de Varenna (1992-93) - Festival d'Israël (Jérusalem) (1994-5), Orgue et clavecin au Festival d'Israël (Jérusalem), Istanbul (2005), Bachfest Leipzig (2022) Tour de la Fondation du Japon Bruxelles-Milan-Paris-Berlin, série de rencontres entre instruments traditionnels japonais et instruments baroques occidentaux, organisée par l'ambassade du Japon. CD clavecin, clavicorde, orgue - TV et DVD, BBC Depuis 2006, elle est titulaire de l'église protestante Chapelle Royale.

A l'orgue Collon/Forceville

Manuel Rodrigues Coelho 1555-1635

Terceiro tento do primeiro tom (Flores de Musica)

Abraham van den Kerckhoven 1619-1702

MS II 3326 mus. 356

Jan Pieterszoon Sweelinck 1562-1621

Fantasia Chromatica

A l'orgue Dreymann

Franz Schmidt 1874-1939

O, wie seid ihr doch, ihr Frommen

Joseph Rheinberger 1839-1901

Passacaglia (Sonate op.132)

Duitse orgelbouwers in België?

Leopold I, de eerste koning van België was een compromis: hij was verwant met de Franse, Engelse, Portugese en Russische koningshuizen maar was een Duitser uit het geslacht van Sachsen Coburg Gotha.

Het zal dan ook niet verwonderen dat er een belangrijke muzikale inbreng was vanuit Duitsland toen het conservatoire werd opgericht. François Joseph Fétis werd in 1833 directeur. Hij beschouwde de orgelmuziek in Frankrijk en België decadent en oriënteerde zich naar Duitsland waar, vooral in de figuur van Rinck, naar zijn mening waardige kerkmuziek werd geproduceerd. In 1844 benoemde hij **Christian Girschner** tot orgelleraar. Men kan aannemen dat hij eerder dan Lemmens, het Duitse pedaalspel "in de traditie van Bach" introduceerde. Zijn jonge leerling Lemmens, die pro forma naar Breslau (tegenwoordig Wrocław) werd gestuurd om (al dan niet) les te nemen bij Hesse, bleek een koekoeksjong te zijn. Hij kwam in de plaats van Girschner die om zeer dubieuze redenen (dronkenschap o.a.) aan de kant werd gezet. Aan het conservatoire vinden we verder b.v. nog **Fernand Küfferath** (leerling van Mendelssohn, vriend van Schumann) waarvan ondergetekende en vele organisten zijn *Ecole pratique du choral* (met voorwoord in het Frans én het Duits) hebben moeten doorploegen. Als orgelbouwer kwam, naast **Dreymann**, ook **Peter Joseph Korfmacher** (1753 - 1838) op de voorgrond, via Malmédy (1828) dat toen kerkelijk en politiek als "prueßische Wallonie" bij Duitsland hoorde. Zijn orgel voor Stavelot (1841) werd gemonteerd door zijn meestergast **Joseph Merklin** die langs deze weg in België terecht kwam. Het grote orgel voor de kathedraal van Namur (1844/49) is momenteel in restauratie.

Later zullen de orgelfabrieken **Walcker** en **Klais** nog orgels leveren in België. Vermelden verder dat de minder bekende **Franz Wilhelm Sonreck** die in 1878 een orgel bouwde voor Berlaymont - klooster waarvan alleen de naam voortleeft in het gebouw van de Europese Gemeenschap.

© Jan Van Mol

Orgel van het Berlaymont - klooster (Sonreck 1878)
postkaart coll. Jan Van Mol

Orgel van de Riches Claires (Dreymann 1840)

14.00

Karmelietenkerk/Eglise du Couvent des Pères Carmes

Gulden-Vlieslaan 45, 1050 Elsene

De Ongeschoeide Karmelieten waren al in 17de eeuw aanwezig in Brussel (rue des Petits Carmes). Na de afschaffing in 1796 kwamen zij pas in 1857 terug op een terrein langs de afgebroken tweede stadswal, de Gulden Vlieslaan (avenue de la Toison d'Or). Het was een groot terrein dat zich uitstreckte tot de Wolstraat. De tuin werd verkocht voor de bouw van de Galerie Louise, het klooster voor de Galerie Espace Louise.

1864 J. Merklin

Inauguration (Alphonse Mailly et Renaud de Vilbac)

1934 Roethinger

électrification , ajout d'un clavier de solo et nouvelle console

1962 E.A. Roethinger

reconstruction (avec nouvelle disposition de la façade et disparition du buffet de Merklin).

Inauguration par Louis Joos (titulaire), Pierre Cochereau et Jean Rotthier.

Louis Joos quitta la place lors du démantèlement de l'ancien buffet qui s'inscrit d'ailleurs dans la "re-décoration" de l'église qui perdit alors ses polychromies du XIXe siècle. Il sera alors titulaire du grand orgue Schyven de Saint-Boniface à Ixelles.

2000 P. Collon

Relevage, réharmonisation générale et ajout d'une nouvelle pédale.

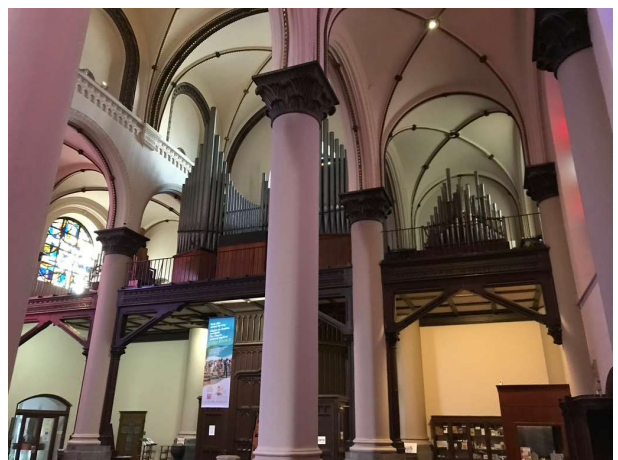
Inauguration le 23 novembre 2000 par Daniel Roth.

L'orgue a été joué par des organistes de premier plan comme Alphonse Mailly "Organiste du Roi", puis Auguste de Boeck, le compositeur réputé. Joseph Jongen venait s'entraîner à l'orgue des Carmes.

Après un long mandat de 40 ans assuré par Jean Rotthier, c'est Guy Van Waas qui assure le poste de titulaire de l'orgue.

Rappelons que dans les années 1960 et après, l'orgue des Carmes était le principal lieu à Bruxelles où se donnaient des concerts d'orgue suscitant une grande affluence de mélomanes.

On vit régulièrement l'église comble pour entendre Pierre Cochereau, Marie-Claire Alain, les Duruflé, Jean Guillou, Chaisemartin et bien d'autres encore. (Irisorgue)

PROGRAMME

Dietrich BUXTEHUDE (1637 – 1707)
 Präludium, Fuga und Ciacona in C BuxWV 137
 August DE BOECK (1865 – 1937)
 Andante
“À mon ami François Marivoet »
 Alphonse MAILLY (1833 – 1918)
 Toccata (1869)
« À W.T. Best »
 Olivier MESSIAEN (1908 – 1992)
 Le Banquet Céleste (1928)
 César FRANCK (1822 – 1890)
 Premier Choral en Mi Majeur
'A Monsieur Eugène GIGOUT'

Hoofdwerk I	Voix humaine 8
Bourdon 16	Solo IV
Montre 8	Bourdon 8
Bourdon 8	Flûte 4
Prestant 4	Flageolet 2
Doublette 2	Sesquialtera II
Fourniture V	Quinte 1 1/3'
Cymbale IV	Piccolo 1'
Flûte harm. 8	Bombarde 16'
Cornet V	Trompette 8
Trompette 8	Claïron 4
Claïron 4	Pedaal
Positif II	Bourdon 32
Bourdon 8	Flûte 16
Prestant 4	Flûte 8
Nasard 2 2/3	Quinte 5 1/3
Tierce 1 3/5	Flûte 4
Doublette 2	Tierce 3 1/5
Larigot 1 1/3	Soubasse 16
Cymbale III	Flûte 8
Cromorne 8	Bombarde 16
Reciet III	Trompette 8
Bourdon 16	Claïron 4
Principal 8	<i>italique: plus récent</i>
Cor de nuit 8	<i>(pas Merklin)</i>
Voix céleste 8	
Prestant 4	
Octavin 2	
Plein-jeu V	
Trompette harm. 8	
Basson-Hautbois 8	

Het is niet makkelijk Guy VAN WAAS te omschrijven... In de traditie van de musici uit de barok en de klassieke periode leeft hij in een zeer brede, open muzikale wereld, gaande van de historische klarinet tot het orgel, van klavecimbel tot pianoforte en het dirigeren.

Hij heeft het privilege gehad om uitmuntende leraren te kennen, onder meer, wijlen klavecijnist Robert Kohnen aan het Conservatorium in Mons, Walter Weller voor orkestdirectie aan het Mozarteum in Salzburg. En het jarenlang samenwerken met Frans Bruggen in het Orkest van de XVIIIde eeuw heeft zijn visie op de muziek sterk beïnvloed.

Hij heeft een veertigtal CD's opgenomen als uitvoerder (waarvan in het bijzonder vele blaaskwintetten met het Reicha'sche Quintet) en een twintigtal (waarvan meerdere opera's) als dirigent, vooral dan aan het hoofd van Les Agrémens. Zijn laatste CD is gewijd aan de klarinetconcerto's van Weber met zijn vriend Eric Hoeprich als solist en met het Orkest van de XVIIIde eeuw.

Zijn passie voor het orgel voedt hij als organist-titularis van het orgel in het Karmelietenklooster in Brussel.

Difficile de définir Guy VAN WAAS... Dans la tradition des musiciens baroques et classiques, il a un horizon musical très large, allant de la clarinette ancienne à l'orgue, du clavecin au pianoforte sans oublier la direction d'orchestre.

Il a eu le privilège de côtoyer d'excellents professeurs, entre autres le regretté Robert Kohnen, pour le clavecin au Conservatoire de Mons, Walter Weller, pour la direction d'orchestre, au Mozarteum de Salzburg. Et sa longue collaboration avec Frans Bruggen au sein de l'Orchestre de XVIIIème a considérablement marqué son approche de la musique.

Il a enregistré une quarantaine de CD comme interprète (dont de nombreux quintettes à vent avec le Reicha'sche Quintet) en une vingtaine (dont plusieurs opéras) comme chef d'orchestre, principalement à la tête des Agrémens. Son dernier CD est consacré aux concertos pour clarinette de Weber avec son ami Eric Hoeprich comme soliste avec l'Orchestre du XVIIIème siècle.

Il continue de pratiquer sa passion pour l'orgue aux claviers de l'orgue de l'Eglise des Carmes à Bruxelles

15.00

St.-Niklaas/Saint Nicolas

1764 Egide Le Blas

Nieuw orgel dat de Revolutie overleefd. Van hem blijft alleen het (lege) rugwerk met enkele sierelementen over.

1835 P. De Volder 20/II

1892 P. Schyven 33/III P

pneumatisch, de oude kas blijft gehandhaafd

1957 J. Stevens

De oude hoofdwerk - kas verdwijnt om het westvenster open te maken en wordt vervangen door een open opstellingen aan weerszijden van de orgeltribune. Elektrische transmissie. Van het origineel blijft alleen de lege kas van het rugpositief over.

2019 Plet -Gaupillat: restauratie

De oude situatie (IRPA)

Grand-Orgue I

Bourdon 16

Montre 8

Flûte harmonique 8

Bourdon 8

Gambe 8

Prestant 4

Quinte 2 2/3

Doublette 2

Fourniture IV-V

Trompette 8

Clairon 4

Positif II

Diapason 8

Flûte harmonique 8

Bourdon 8

Salicional 8

Flûte octaviante 4

Clarinete 8

Récit expressif

Bourdon 16

Flûte harmonique 8

Dolciana 8

Voix céleste 8

Flûte d'écho 4

Doublette 2

Fourniture III

Piccolo 1

Trompette harm. 8

Basson-Hautbois 8

Voix humaine 8

Pédale

Contrebasse 16

Soubasse 16

Flûte 8

Violoncelle 8

Bombarde 16

Trompette

C-g'''/C-f'

italique = récent

De Amerikaanse Susan Carol Woodson is organist van de Sint-Niklaaskerk. Zij concerteert in Amerika en Europa. Zij is Doctor of Musical Arts van de Yale University. Ze begon haar studies in Nashville, Tennessee en The University of Tennessee. Zij zette haar muzikale studies verder aan de Julliard School en de conservatoria van Fontainebleau en Reuil-Malmaison. Zij kreeg de Prix d'Excellence in Reuil-Malmaison. Verder prijzen en beurzen van de Yale University, stichting VS in Parijs en Brussel.

Dr Woodson nam 5 cd's op en maakte talrijke opnames voor Europese en Amerikaanse stations.

De nationalité américaine, Susan Carol Woodson est organiste titulaire de l'église Saint-Nicolas après avoir été organiste à l'église Sint-Michiël d'Anvers pendant quatre ans. Elle exerça la fonction de Directeur de Musique à l'église internationale protestante de Bruxelles. En plus elle est professeur de musique à l'université de Maryland en Allemagne ainsi que chef de la chorale "America Community Choir" de Bruxelles.

Débutant ses études de musique à l'académie de Nashville, elle fût récompensée par divers diplômes tel que bachelier de musique (université de Tennessee), la maîtrise (Julliard School NY), le Doctorat des Arts Musicaux (Yale University), diplôme de musique (Conservatoire américain de Fontainebleau), Prix d'Excellence (Conservatoire Reuil-Malmaison, classe de Marie-Claire Alain), bourse Yale University et Fondation des Etats-Unis de Paris et de Bruxelles. La Belgian American Education Foundation lui a permis de travailler deux ans avec Flor Peeters à Malines. Elle peut se considérer comme son dernier élève.

Dr. Susan Carl Woodson a réalisé de nombreux enregistrements pour des radios américaines et européennes et a enregistré cinq CD. Elle se produit régulièrement en Europe et en Amérique.

PROGRAMME

Joseph Bonnet:

Elfes op. 7 no. 11-

Camille Saint-Saëns:

Danse Macabre op. 40-

Improvisation

L.J. A. Lefébure-Wély:

Sortie en Mi-bé-mol-

L'instrument a été complètement démonté en 2016. Puis les travaux de restauration de la partie instrumentale et du buffet ont été exécutés en atelier durant les années 2017 et 2018. Il a été décidé de restituer l'orgue de Schyven (état 1893) en reconstituant les jeux disparus, tout en conservant l'esthétique extérieure que Stevens avait donné à l'orgue en 1957 lorsque la verrière Sud fut construite. Les transmissions électriques, qui ont remplacé les transmissions pneumatiques d'origine en 1957, ont également été conservées en refaisant tout le câblage, sans moderniser électroniquement la console, qui est intégralement celle de 1957. Le sommier d'octaves aigues réelles de Stevens, déposé depuis plusieurs années a été restauré et remis en fonction, avec des compléments de tuyaux réalisés en copie de facture. De même, pour restituer la Voix Humaine placée au Récit par Schyven à l'origine, un sommier auxiliaire a été construit et intégré à l'ensemble des transmissions électriques de Stevens. Le buffet du Positif du XVIIIe siècle a été restauré également. L'ensemble est très cohérent esthétiquement et bien proportionné à l'édifice.

© Pierre-Adrien Plet)

16.00

St.-Kathelijne / Sainte Catherine

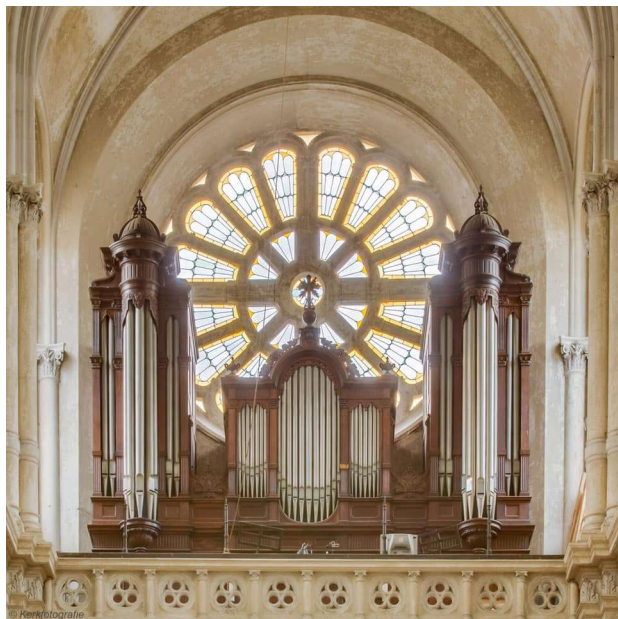
Van de oude St.-Kathelijnekerk blijft alleen de toren over. Antoine Lannoy bouwde hier een orgel dat werd bespeeld door Abraham Van den Kerckhoven. Delen ervan bevinden zich thans in het orgel van Vlekkem.

1866 Joseph Merklin

1890 Pierre Schyven

Het instrument werd gebouwd voor de Jezuïeten van Kortrijk. Na 23 jaar (einde 1880 ongeveer) wordt het orgel terug gekocht door Schyven omdat de kerk in Kortrijk werd gerestaureerd en vergroot.

In 1889 werd het in de St.-Kathelijnekerk opgesteld. In 1975 werd het orgel beschadigd door een criminele brand. Een aantal frontpijpen en de kas werden hersteld door Delmotte.

Grand-Orgue

Bourdon 16
Montre 8
Bourdon 8
Salicional 8
Flûte harm. 8
Fourniture IV
Ophicléide 16
Trompette 8
Récit expressif
Flûte harm. 8
Violoncelle 8
Voix céleste 8
Flageolet 2
Basson-
Hautbois 8
Clarinette 8
Pédale
Soubasse 16
Trombone 16
C-g'''/C-c'

© Luc De Vos

Jan Van Mol était professeur au Conservatoire d'Anvers et organiste titulaire du grand orgue historique de Saint Paul de la même ville.

Il a donné des concerts dans quasi tous les pays de l'Europe et plus loin: Japon, Philippines, Brésil, l'Afrique du Sud... A l'orgue, il enregistra une quinzaine de cd, dont certains étaient des premières mondiales : Homelius, Beauvarlet-Charpentier, Oley, Miné, Corrette, Callaerts ... En sa fonction de président fondateur de CALCANT, il organise des événements pour faire découvrir l'orgue à un public le plus large possible : voyages, excursions et promenades d'orgue, publications, cours, d'initiation ...

Depuis 2006 il est membre de la "Société académique Arts, Sciences et Lettres" à Paris. Résidant la plupart du temps à Hannappes dans les Ardennes françaises, depuis 2020 organiste-titulaire de l'orgue historique d'Aubenton et professeur d'orgue au conservatoire communal de Hirson.

PROGRAMME

Johann Sebastian BACH (1685 - 1750)

Toccata et fugue in d

BWV 565

Joseph CALLAERTS (1830 - 1901)

"Pièces" op. 20:

Pastorale - Toccata